

FONAMENTS EDUCATIUS

▪ DADES GENERALS DE L'ASSIGNATURA

6 ECTS

1er curs / 1r semestre / obligatòria

Gemma Moya

gmoya0@uoc.edu

Doctora en Communication Sciences and Disorders per la Universitat de Columbia. Màster en Speech and Language Pathology a la mateixa universitat.

▪ DESCRIPCIÓ

L'assignatura Fonaments educatius té com a principal finalitat mostrar com els infants accedeixen a la llengua oral i a la llengua escrita en l'entorn escolar. En l'assignatura s'analitza com es contribueix a l'adquisició de la llengua oral a l'escola i com es porta a terme l'ensenyament de la lectura i de l'escriptura.

▪ L'ASSIGNATURA EN EL CONJUNT DEL PLA D'ESTUDIS

L'assignatura Fonaments educatius es troba dins la matèria de formació bàsica Ciències Socials juntament amb l'assignatura Salut pública.

▪ CAMPS PROFESSIONALS EN QUÈ ES PROJECTA

Els continguts d'aquesta assignatura són especialment importants per aquells alumnes que es vulguin especialitzar en trastorns del llenguatge oral i escrit en edats infantils ja que els permetrà conèixer com s'aborda l'aprenentatge de la llengua oral, la lectura i l'escriptura a l'escola i així poder portar a terme un treball logopèdic complementari al que es porta a terme en l'àmbit escolar.

▪ CONEIXEMENTS PREVIS

Els coneixements previs que l'alumne ha de tenir per cursar aquesta assignatura són aquells conceptes bàsics de llenguatge treballats durant el batxillerat o altres cursos.

▪ INFORMACIÓ PRÈVIA A LA MATRÍCULA

Com a prova d'avaluació final, aquesta assignatura té un examen presencial obligatori.

▪ COMPETÈNCIES

Competències

CG2. Atendre a les necessitats de salut de la població i als reptes del propi col·lectiu professional mitjançant actituds innovadores i dinàmiques.

CB2. Aplicar els coneixements obtinguts a la feina o vocació d'una forma professional, tot mostrant capacitat per elaborar i defensar arguments d'actuació i per resoldre problemes dins cada àrea d'estudi.

Competències transversals

CT1. Actuar amb esperit i reflexió crítica davant el coneixement en totes les seves dimensions, mostrant inquietud intel·lectual, cultural i científica i amb compromís cap al rigor i la qualitat en l'exigència professional.

Competències específiques

CE8. Ser capaç de treballar en els entorns escolar, assistencial, sanitari, sociosanitari, així com en equips uniprofessionals i multiprofessionals. Assessorar en l'elaboració i l'execució de polítiques d'atenció, i l'educació sobre temes relacionats amb la prevenció i l'assistència logopèdiques.

CE9. Comprendre els fonaments científics que sustenten la logopèdia i la seva evolució, valorant de forma crítica la terminologia, els assajos clínics i la metodologia pròpies de la recerca relacionada amb la logopèdia.

CE13. Ser capaç de desenvolupar habilitats com: regular el seu propi aprenentatge, resoldre problemes, raonar críticament i adaptar-se a situacions noves.

CE14. Conèixer i ser capaç d'integrar els fonaments biològics (anatomia i fisiologia), psicològics (processos i desenvolupament evolutiu), lingüístics i pedagògics de la intervenció logopèdica en la comunicació, el llenguatge, la parla, l'audició, la veu i les funcions orals no verbals.

CE20. Emprar les tecnologies de la informació i la comunicació.

CE21. Ser capaç de realitzar una gestió clínica centrada en el pacient, en l'economia de la salut i en l'ús eficient dels recursos sanitaris, així com en la gestió eficaç de la documentació clínica, parant atenció especialment en la confidencialitat.

▪ **RESULTATS D'APRENTATGE**

Descriu i relaciona els fonaments pedagògics de la logopèdia: organització escolar, processos d'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral i escrita.

Analitza el paper del logopeda a l'escola i la seva participació en equips de treball amb d'altres professionals de l'àmbit educatiu.

Explica las diferències i els objectius de la salut pública, la promoció i educació de la salut.

Distingeix les diferents àrees d'intervenció d'educació per a la salut en el àmbit escolar i laboral.

Utilitza el sistema d'informació sanitària epidemiològica i demogràfica.

Avalua de forma global els processos d'aprenentatge portats a terme d'acord a les planificacions i objectius plantejats i estableix mesures de millora individual.

Aplica els seus coneixements, la comprensió d'aquests i les seves capacitats de resolució de problemes en àmbits laborals complexes o professionals i especialitzats que requereixen l'ús d'idees creatives i innovadores.

▪ **CONTINGUTS**

Mòdul 1. L'ensenyament de la llengua oral

1. La llengua oral

- 1.1. Característiques de la llengua oral
- 1.2. L'estructura del llenguatge oral
 - 1.2.1. Els components formals i estructurals del llenguatge oral
 - 1.2.2. Els nivells del llenguatge oral
2. L'adquisició del llenguatge oral
 - 2.1. Etapa prelingüística
 - 2.2. L'etapa lingüística
 - 2.2.1. La fonologia
 - 2.2.2. El lèxic
 - 2.2.3. La morfosintaxi
 - 2.2.4. El desenvolupament conversacional, discursiu i pragmàtic
3. L'ensenyament del llenguatge oral a l'escola
 - 3.1. La competència comunicativa en llengua oral
 - 3.2. Enfocaments de l'ensenyament del llenguatge oral a l'escola
 - 3.3. Estratègies per a la millora comunicativa oral
 - 3.4. El llenguatge oral a l'educació infantil
 - 3.5. El llenguatge oral a l'educació primària
 - 3.5.1. Discurs descriptiu: la descripció
 - 3.5.2. Discurs narratiu: la narració
 - 3.5.3. Discurs explicatiu o expositiu: l'exposició oral
 - 3.5.4. Discurs argumentatiu: el debat, l'entrevista i l'assemblea
4. L'ensenyament bilingüe i multilingüe

Mòdul 2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura

1. Conceptes bàsics de la lectura
 - 1.1 La descodificació
 - 1.2. La comprensió lectora
 - 1.3. La fluïdesa lectora
2. Factors ambientals, culturals i socials que afecten l'alfabetització
3. Models de processament lector
 - 3.1. El model del triangle
 - 3.2. El model de la doble ruta o model dual
 - 3.3. Model simple de la lectura
 - 3.4. El processament sintàctic
 - 3.5. El processament semàntic
4. L'adquisició de la lectura
5. Mètodes per a l'ensenyament de la lectura
6. La descodificació
7. La comprensió de la lectura
 - 7.1. El vocabulari
 - 7.2. La interpretació d'estructures sintàctiques
 - 7.3. Els connectors
 - 7.4. El coneixement d'estructures textuais i gèneres literaris
 - 7.5. Estratègies bàsiques de comprensió
 - 7.6. Construcció d'inferències de diferent tipus
 - 7.7. Estratègies de síntesi
 - 7.8. Estratègies metacognitives

Mòdul 3. l'ensenyament de l'escriptura

1. L'ensenyament i l'aprenentatge de l'escriptura
 - 1.1. L'aprenentatge de la grafomotricitat
 - 1.2. Conceptes bàsics de grafomotricitat
 - 1.3. Escriptura manuscrita i escriptura de teclat
 - 1.4. L'estructuració de l'ensenyament de l'escriptura manual
 - 1.4.1. El treball previ per a l'inici de l'escriptura: la motricitat grossa i fina
 - 1.4.2. Etapes en l'aprenentatge de l'escriptura manual

- 1.4.3. La tipologia de lletres en l'inici de l'escriptura manuscrita
- 1.4.4. La lateralitat en l'aprenentatge de l'escriptura manuscrita
- 1.4.5. La seqüenciació en l'ensenyament de l'escriptura manuscrita
- 1.5. L'ensenyament de l'ortografia
- 1.6. L'ensenyament de la producció de textos.

▪ **CONSULTA DELS MATERIALS DE QUÈ DISPOSA L'ASSIGNATURA**

Materials	Format
Fonaments educatius	AudioLlibre
Fonaments educatius	ePub
Fonaments educatius	Mobipocket
Fonaments educatius	VideoLlibre
Fonaments educatius	HTML5
L'aprenentatge i l'ensenyament de l'escriptura i el llenguatge escrit	PDF
Mòdul 1. L'ensenyament de la llengua oral	AudioLlibre
Mòdul 1. L'ensenyament de la llengua oral	ePub
Mòdul 1. L'ensenyament de la llengua oral	Mobipocket
Mòdul 1. L'ensenyament de la llengua oral	VideoLlibre
Mòdul 1. L'ensenyament de la llengua oral	HTML5
Mòdul 2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura	AudioLlibre
Mòdul 2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura	ePub
Mòdul 2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura	Mobipocket
Mòdul 2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura	VideoLlibre
Mòdul 2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la lectura	HTML5
Mòdul 3. L'ensenyament de l'escriptura	AudioLlibre
Mòdul 3. L'ensenyament de l'escriptura	ePub
Mòdul 3. L'ensenyament de l'escriptura	Mobipocket
Mòdul 3. L'ensenyament de l'escriptura	VideoLlibre
Mòdul 3. L'ensenyament de l'escriptura	HTML5

▪ **MATERIALS I EINES DE SUPORT**

Bibliografia recomanada

Andreu, L. (Coord.) (2012). *Les dificultats de l'aprenentatge de l'escriptura i les matemàtiques*. Barcelona: Editorial UOC. ISBN Electrònic: 9788490298206

Andreu, L. (Coord.) (2012). *Desenvolupament i avaluació del llenguatge oral*. Barcelona: Editorial UOC. ISBN Electrònic: 9788490299227

Andreu, L. (Coord.) (2013). *L'adquisició de la lectura i les seves dificultats*. Barcelona: Editorial UOC. ISBN: 9788490298213

Bigas, M y Correig, M. (2008). *Didáctica de la lengua en educación infantil*. Ed: Síntesis. ISBN: 978847738799.

Castells, N. (2009). La investigación sobre la enseñanza y aprendizaje de la lectura inicial: revisión y clasificación. *Infancia y Aprendizaje*, 32(1), 33-48.

Fonts d'informació

Barrera, A. (2016): Escritura cursiva versus escritura d'impremta. *Revista Electrónica del Instituto de Ciencias del Grafismo*, 16, 1-23.

Cantero Serena, F. J. (1998). Conceptos clave en lengua oral. A A. Mendoza (Coord.), *Conceptos clave en didáctica de la lengua y literatura* (pp. 141-153). Barcelona: Horsori.

Cantero Serena, F. J.. (2008). Complejidad y competencia comunicativa. *Revista Horizontes de Lingüística Aplicada*, 7 (1), 71-87.

Cantero Serena, F. J. (en premsa). El arte de no enseñar lengua. A E. Huelva (Coord.), *Estudos do Espanhol: lingüística, ensino e tradução*. Brasília: Pontes.

Galván-Bovaira, M. J. & Del Rio, M. J. (2009). La evaluación de la interacción comunicativa y lingüística en relación a la adquisición del lenguaje infantil. Revisión de estudios observacionales y escalas de estimación. *Revista de Logopedia, Foniatría y Audiología*, 29, 225-236.

▪ INFORMACIONS SOBRE L'AVALUACIÓ A LA UVIC-UCC

La Normativa acadèmica de la UVic-UCC, UOC disposa que el procés d'avaluació es fonamenta en el treball personal de l'estudiant i pressuposa l'autenticitat de l'autoria i l'originalitat dels exercicis fets.

La manca d'originalitat en l'autoria o el mal ús de les condicions en què es fa l'avaluació de l'assignatura és una infracció que pot tenir conseqüències acadèmiques greus.

L'estudiant serà qualificat amb un suspens (D/0) si es detecta manca d'originalitat en l'autoria d'alguna activitat avaluable (pràctica, prova d'avaluació contínua (PAC) o final (PAF), o la que es defineixi al pla docent), sigui perquè ha utilitzat material o dispositius no autoritzats, sigui perquè ha copiat textualment d'internet, o ha copiat d'apunts, de materials, de manuals o d'articles (sense la citació corresponent), d'altres estudiants, o per qualsevol altra conducta irregular.

La qualificació de suspens (D/0) en les qualificacions finals d'avaluació contínua pot comportar l'obligació de fer l'examen presencial per a superar l'assignatura (si hi ha examen i si superar-lo és suficient per a superar l'assignatura segons indiqui el pla docent).

Quan aquesta mala conducta es produeixi durant la realització de les proves d'avaluació finals presencials, l'estudiant pot ser expulsat de l'aula, i l'examinador farà constar tots els elements i la informació relatius al cas.

D'altra banda, aquesta conducta pot donar lloc a la incoació d'un procediment disciplinari i l'aplicació, si s'escau, de la sanció que correspongui.

La UVic-UCC, UOC habilitarà els mecanismes que consideri oportuns per a vetllar per la qualitat de les seves titulacions i garantir l'excel·lència i la qualitat del seu model educatiu.

- **CONSULTA DEL MODEL D'AVALUACIÓ**

Aquesta assignatura només es pot superar a partir de l'avaluació contínua (AC) i una prova de síntesi (PS). Per a fer la PS cal haver superat l'AC. La fórmula d'acreditació és: AC + PS.